

ONDERWIJS

DE NIEUWE TANDHEELKUNDIGE STUDENT 1959/1960

Een enquête heeft het nut legendevorming te voorkomen

In het oktobernummer van de vorige jaargang werd verslag gedaan omtrent de uitkomsten van de schriftelijke enquêtes, die bij het begin van de studiejaren 1957-'58 en 1958-'59 onder de eerstejaars tandheelkundige studenten zowel te Groningen als te Utrecht waren gehouden. Deze hadden in zover meer waarde dan de twee reeds in de daaraan voorafgegane jaren ingestelde onderzoeken, aangezien deze (in tegenstelling tot de beide laatste) betrekking hadden op *alle* jongelieden, die de tandheelkunde als studierichting en toekomstig terrein van maatschappelijke werkzaamheid hadden gekozen.

Bij de aanvang van het in oktober j.l. begonnen studiejaar werd wederom aan alle nieuwe studiosi een vragenformulier voorgelegd ter verkrijging van de van belang geachte gegevens. Daarnaast werd opnieuw beoogd de beweegredenen tot de studie- en beroepskeuze te leren kennen, voor zover zulks via een schriftelijke ondervraging de werkelijkheid nabij komt.

De gestelde vragen waren naar keuze, formulering en aantal nagenoeg gelijk aan die bij de voorafgaande enquêtes ten einde vergelijkbare uitkomsten ter beschikking te krijgen.

Aantal nieuwe studenten

Als gevolg van de toepassing van een numerus fixus te Utrecht, waarbij aldaar het maximum-aantal toe te laten studenten (in verband met de beschikbare ruimte voor de praktische oefeningen) op 85 werd vastgesteld, kreeg Groningen een belangrijk vergrote toeloop, welke in zijn geheel onderdak kon worden verleend. Deze toeloop resulteerde in meer dan een verdubbeling die van het voorafgegane jaar (34) tot 71 eerstejaars, waaronder 7 vrouwelijke studenten. In Utrecht hadden 11 meisjes zich kunnen laten inschrijven.

Voor de eerste maal ingeschrevenen v. d. cursus 1959/'60

	Groningen	Utrecht	Totaal
mnl. . . .	64	74	138
vr.	7	11	18
Totaal. . .	71	85	156

Leeftijd nieuwe studenten

Ook nu weer vertoonde de leeftijdsopbouw van de eerstejaars de welhaast traditionele spreiding en wel van 17 tot ditmaal 39 jaar. Tot de hogere leeftijdsgroep behoren er 6 die de drie kruisjes reeds zijn gepasseerd, terwijl 12 in leeftijd

variëren van 23 tot 27. Het sterkst vertegenwoordigd zijn de 19-jarigen ten getale van 49, daarnaast hebben 37 op 18-jarige leeftijd de studie aangevangen. Ten tijde van de inschrijving hadden 4 nieuwe studenten nog de ouderdom van 17 jaar.

Leeftijd	39	36	34	33	31	27	25	24	23	22	21	20	19	18	17
Groningen m.			1		1	1	2	2	2	6	5	10	19	14	1
v.													5	2	
Utrecht m.	1	1		1		1			4	5	4	15	22	18	2
v.	1											1	2	3	1
Totaal	2	1	1	1	1	2	2	2	6	11	10	27	49	37	4
									27		113				

Ook nu weer vormen de 18- tot 20-jarigen het hoofdbestanddeel: 115 of wel 70%; de 21- tot 23-jarigen maken 17% van de eerstejaars uit.

Vooropleiding

Gelijk voorheen is het merendeel der nieuwe studenten afkomstig van de H.B.S. en wel 115 tegenover 37 die gymasiaal onderwijs hebben genoten, een verhouding van 1 oud-gymnasiast tegenover 3 abiturienten van de H.B.S.

Vooropleiding van de voor de eerste maal ingeschrevenen

	Groningen		Utrecht		Totaal
	mn.	vr.	mn.	vr.	
Gymnasium	11	2	20	4	37
H.B.S.	52	4	53	7	117
Meisjes H.B.S.		1			
Totaal	63	7	73	11	154

Onbeantwoord: 1. Niet v. toep.: 1.

Levensbeschouwelijk blijken van de 156 studenten 66 Hervormd en 16 Gereformeerd te zijn. Daarnaast verklaarden zich 39 als Rooms katholiek en 1 als Israeliet, terwijl 34 hebben opgegeven tot geen kerkgenootschap te behoren.

Geografische herkomst

Van de te *Groningen* voor de eerste maal ingeschreven studenten stamden 10 uit de gelijknamige provincie, 2 uit Friesland en 4 uit Drente. Rekent men ook Overijsel en de Noordoostpolder tot de noordelijke invloedssfeer dan zijn hieruit in totaal 19 studiosi aangetrokken. Daarnaast waren uit de randstad Holland 25, uit Gelderland 9 afkomstig. Dat de afstand overigens geen bezwaar behoeft op te leveren zou men kunnen afleiden uit het feit dat de beide provincies in het zuiden door 12 nieuwelingen zijn vertegenwoordigd.

In *Utrecht* is de randstad Holland (N.- en Z.-Holland, *Utrecht*) de leverancier geweest van 57 mannelijke en 8 vrouwelijke eerstejaars, waaronder resp. 11 en 2 uit de eigen provincie afkomstig zijn.

Naast *Zeeland* met 2 zijn de beide andere zuidelijke provincies vertegenwoordigd door tezamen 7 studenten.

Het is niet uitgesloten dat de vroegtijdige sluiting van de aanmeldingstermijn te *Utrecht* van invloed is geweest op de keuze t.a.v. de universiteit.

Geografische herkomst

	Friesland	Groningen	Drente	N.O.P.	Overijssel	N.H.	Z.H.	Geld.	Utrecht	Zeeland	N.Brabant	Limburg
Univ. Groningen m.	9	2	4	1	2	7	16	9	2	1	7	4
v.						4		1			1	
Univ. Utrecht m.					2	14	32	5	11	1	6	1
v.						2	4	2	2	1		
Totaal	10	2	4	1	4	27	52	17	15	2	14	5

Suriname: 1, Indonesië: 1, onbeantwoord: 1.

Ingedeeld naar de structuur van de woonplaats verklaarden van het totale aantal eerstejaars 64 zich afkomstig uit een grote stad, 44 uit een stad van minder dan 100.000 inwoners, terwijl 46 uit een dorp afkomstig bleken. 2 hebben zich van een mededeling dienaangaande onthouden.

Omzwaai naar de tandheelkunde

Ook nu weer was er een aantal onder de eerstejaars dat zich bij nadere beschouwing van hun eerste studiekeuze (of beroep) hebben afgewend en tot de tandheelkunde bekend. Voor *Groningen* waren het er 7, te *Utrecht* 11 waaronder één vrouwelijke student. Vanuit de medicijnen waren het er ditmaal naar verhouding weinig: 3 te *Utrecht*. De natuurwetenschappen komen op de lijst voor met 5 studiosi, waarvan te *Groningen* 4. Van de technische wetenschappen hadden 3 zich afgewend, waarvan 2 uit *Delft* afkomstig en voorts 2 uit de techniek zonder nadere aanduiding. Voorts hadden 2 de studie in de economie vaarwel gezegd, terwijl ten slotte nog 2 zich over hun herkomst niet hebben uitgelaten.

Als redenen voor de verandering werden o.m. opgegeven dat de wiskundige studie als te abstract werd ondervonden, een ander gaf aan de tandheelkunde de voorkeur boven ingenieurswerk. Bij de economen had zich ten slotte meer aanleg en belangstelling voor de tandheelkunde geopenbaard. Een der oorspronkelijk medische studenten verklaarde zich door zuiver materiële overwegingen te hebben laten leiden. Onder degenen, die geen reden vermeldden was er een die de enquêteur een „lang verhaal” wilde besparen.

Bekendheid met de studie

Goed op de hoogte met de studie waren volgens eigen verklaring 17 mannelijke en 2 vrouwelijke studenten, „enigszins” daarentegen niet minder dan 125, terwijl 12 (waaronder één meisje) bekenden omtrent de inrichting van de studie niets te weten.

Relatie tot de tandheelkunde

Ook nu weer is er reden tot de veronderstelling dat de betrekking tot personen, die de tandheelkunst uitoefenen, een factor is geweest bij de studiekeuze. Zo waren onder de nieuwe studenten niet minder dan 22, of 13,4% die uit een tandartsengezin afkomstig zijn, en wel te Groningen 6 mannelijke en 3 vrouwelijke en te Utrecht resp. 10 en 3. In 3 gevallen was (ook) de moeder tandarts. Voorts hadden 10 een oom of tante als tandarts in de familie, terwijl bij een groot aantal studenten (45) de eigen tandarts, dan wel een in de hoedanigheid van vriend des huizes, resp. goede kennis speciaal vermelding vond. In 2 gevallen werd de „patroon” genoemd. Geen enkele relatie tot de tandheelkunde hadden te Groningen 16 en te Utrecht 5 studenten.

Handigheid

De desbetreffende informatie op het enquêteformulier was aldus geformuleerd: van het beroep van tandarts wordt verondersteld dat men daarvoor „handig” moet zijn. Hebt u in de familiekring een dusdanige reputatie? Alle 7 vrouwelijke eerstejaars te Groningen antwoordden bevestigend, te Utrecht 7 van de 11, terwijl 2 verklaarden enigszins als zodanig te boek te staan. Van de mannelijke studenten bleken te Groningen 42, te Utrecht 45 thuis als handig erkend, „enigszins” respectievelijk 5 en 16. Niet in het bezit van een zodanige erkenning waren te Groningen 16 en te Utrecht 9; 6 hadden de vraag onbeantwoord gelaten. Neemt men van deze laatste aan dat hun bezit aan handigheid niet het vermelden waard was, dan zijn er in totaal 31 studenten de studie begonnen zonder aan het bezit van deze eigenschap beslissende waarde toe te kennen. Dit was echter in tegenstelling met de opvatting van een der vrouwelijke eerstejaars wier antwoord op de vraag luidde: „Ja, zeker!” Een der anderen verwees naar de uitslag van de test waaraan hij zich had onderworpen. Summa summarum blijken in totaal 101 of 64% van de nieuwelingen als „handig” gekwalificeerd, benevens 22 waaraan deze hoedanigheid in meerdere of mindere mate door hun milieu wordt toegekend.

In het verlengde hiervan bleken in totaal 95 studenten een voorkeur te bezitten voor knutselen en 57 voor handenarbeid. Onder de antwoorden waren er een aantal waarin zowel het een als het ander was aangegeven. Geen ambitie voor een van beide hadden 21, waaronder 2 meisjes-studenten; op 3 formulieren was deze vraag onbeantwoord gelaten.

In de antwoorden op de vraag naar serieuze liefhebberijen kwam (wie zou anders gedacht hebben?) de sport met 101 punten bovenaan, gevolgd door muziek met 51, tekenen met 30, fotografie met 13 en lectuur met 7 toegewijden.

Acht der ondervraagden verklaarden geen liefhebberij te bezitten. Onder de verscheidenheid van andere objecten van de vrije tijdsbesteding zij alleen nog vermeld dat de kunst van pottebakken zowel in Groningen als Utrecht op een beoefenaar(ster) kan bogen.

Beweegredenen voor de studiekeuze

Evenals bij de voorafgegane enquêtes luidde de betreffende vraag: Wat heeft u de tandheelkundige studie doen kiezen?

- a. de studie trekt mij aan;
- b. de maatschappelijke positie van tandarts lijkt mij;
- c. de dagelijkse werkzaamheden van de tandheelkundige praktijk lijken mij prettig;
- d. het beroep lijkt mij financieel gunstig;
- e. andere beweegredenen (welke?).

Wat zijn ditmaal de uitkomsten geweest van de ontvangen antwoorden op deze (min of meer) gewetensvragen? Ziehier het resultaat: Uitsluitend door de studie aangetrokken verklaarden zich te Groningen 4, te Utrecht daarentegen 24 eerstejaars (waaronder resp. 2 en 4 meisjes). De maatschappelijke positie heeft in totaal bij 6 studiosi de doorslag gegeven, waaronder bij 2 meisjes te Groningen. De dagelijkse werkzaamheden in de praktijk fascineren 17 eerstejaars, daarbij 2 meisjes inbegrepen. De financiële vooruitzichten hebben alleen te Groningen bij 6 mannelijke studenten hun studiekeuze bepaald. Eén student ten slotte had in de uitoefening der tandheelkunst in de vorm van „vrij” beroep alleen reeds het motief gevonden voor zijn keus.

Het ligt voor de hand dat de grote meerderheid zich bij de studiekeuze door meer dan één overweging heeft laten leiden. Zo vormden van de genoemde overwegingen bij 56 studenten twee ervan de basis van de studiekeuze; daarnaast hebben 24 drie factoren laten gelden, terwijl 17 alle vier een aandeel in de genomen beslissing hebben toegekend.

Telt men nu voor alle factoren afzonderlijk tezamen welke plaats zij bij de definitieve beslissing hebben ingenomen, dan blijkt dat de (veronderstelde) aantrekkelijkheid van de studie bij 63% der eerstejaars een punt van overweging heeft uitgemaakt. De maatschappelijke positie deed zulks bij 34%, de dagelijkse werkzaamheden bij 59%, terwijl de financiële vooruitzichten door 42% der studenten in hun keuze waren betrokken.

Uit de vermeldingen onder rubriek e. blijkt dat bij 19 studenten ook nog een ander aspect, dan in de eerste 4 factoren weergegeven, op hun studiekeuze van invloed is geweest. Zo werden genoemd: het feit dat de vader tandarts is (2), dat de zoon bestemd is de vader op te volgen (1) en voorts de aan het (voor)vaderlijk beroep ontsproten erfelijke belasting (1). Een van hen had uit genoemde hoofde zo veel gezien en gehoord dat hierdoor tevens zijn keus was bepaald.

Van de niet aan het beroep reeds gelieerden werd één aangetrokken door de aan de medemens te verlenen hulp, een ander vond tandarts voor hem het juiste

beroep, een derde de combinatie van medische kennis en tandheelkundig-klinische toepassing het aantrekkelijke. Weer een ander constateerde dat er niet uitsluitend kennis maar ook persoonlijke prestatie bij te pas komt. Een reeds gerichte belangstelling had betrekking op „minder vaak voorkomende” prothetische toepassingen! Bij twee studenten maakte het in hun ogen samengaan van theorie en praktijk de aantrekkelijkheid van het beroep uit, terwijl één zich had laten leiden door de uitslag van het psychotechnisch onderzoek en dit als een bindend advies aanvaard.

Ten slotte bleek er een woordgevoelige te schuilen bij de ondervraagden: hij wijzigde het verondersteld „prettige” in de dagelijkse werkzaamheden in een dubbel ontkennend „niet onprettig”, zonder nochtans deze factor voor zichzelf te laten gelden!

Beweeegredenen tot de studiekeuze cursus 1959-1960

Motieven	Groningen		Utrecht		Totaal Gron. + Utr.		Algemeen totaal
	m.	vr.	m.	vr.	m.	vr.	
a.	2	2	20	4	22	6	28
b.	2	2	2	-	6	2	6
c.	5	1	10	1	15	2	17
d.	6	-	-	-	6	-	6
e.	-	-	1	-	1	-	1
a. + b.	1	1	2	-	3	1	4
a. + c.	7	-	14	4	21	4	25
a. + d.	5	-	1	-	6	-	6
b. + c.	2	-	3	-	5	-	5
b. + d.	6	-	-	-	6	-	6
c. + d.	10	-	-	-	10	-	10
a. + b. + c. . .	-	-	4	-	4	-	4
a. + b. + c. . .	3	-	3	-	6	-	6
a. + b. + c. . .	1	-	8	-	9	-	9
b. + c. + d. . .	3	1	-	1	3	2	5
a. + b. + c. + d.	11	-	5	1	16	1	17
geen antw. . . .			1		1		1
Totaal	64	7	74	11	138	18	156
Totaal a.	30	3	57	9	87	12	99 = 63%
b.	28	4	19	2	47	6	53 = 34%
c.	39	2	44	7	83	9	92 = 59%
d.	45	1	17	2	62	3	65 = 42%
e.	11	-	8	-	19	-	19

Maakt men een rangorde op van de onderscheidene motieven naar hun procentuele invloed bij de studiekeuze, dan staat de aantrekkelijkheid van de studie (uiteraard voor zover een nieuweling hierover een oordeel kan vormen)

bovenaan; daarna volgt die van de dagelijkse werkzaamheden in de praktijk. De financiële vooruitzichten komen pas op de derde plaats, terwijl de maatschappelijke positie het minst tot de verbeelding blijkt te spreken.

Plaatst men nu deze uitkomsten naast die van vorige jaren, waarin het onderzoek alle tandheelkundige eerstejaars heeft omvat, dan ziet het geheel er als volgt uit:

Studiejaar	1957/58	1958/59	1959/60
% eerstejaars	%	%	%
motief a.	59,5	50	63
motief b.	32,7	36	34
motief c.	60,6	60	59
motief d.	35,5	34,5	42

Wat hierbij opvalt is de standvastigheid in het percentage studenten dat door de dagelijkse werkzaamheden in de praktijk wordt aangetrokken en ook dat de studie op zichzelf een weinig minder belangrijke plaats inneemt in de voorstelling, dit jaar zelfs de eerste. Ook het aandeel van de beide andere beweegredenen is niet aan grote schommelingen onderhevig. De onderlinge regelmaat in de verkregen gegevens wijst er wel op dat aan een onderzoek naar de motieven bij de studiekeuze een zekere betrouwbaarheid niet kan worden ontzegd.

Door het onderzoek bij de jongste studentengeneratie wordt voorts bevestigd hetgeen uit de analyse van voorafgegane enquêtes naar voren is gekomen, dat de maatschappelijke positie en de financiële vooruitzichten het afleggen tegen de attractie van de studie en de toekomstige werkzaamheid in de praktijk.

Beïnvloeding studiekeuze

De vraag of en in welke vorm de studiekeuze onder invloed van personen uit de omgeving tot stand was gekomen, onthulde dat te Groningen 23 en te Utrecht 53 mannelijke studenten hieromtrent uit eigen overtuiging hadden beslist. Bij de vrouwelijke jaargenoten waren het resp. 3 en 6. Op aanbeveling waren te Groningen 35 mannelijke en 2 vrouwelijke eerstejaars (mede) tot hun studiekeuze gekomen, te Utrecht resp. 13 en 4. Ondanks ontrading hadden in totaal 8 studenten (w.o. een meisje) hun beslissing genomen ten gunste van de tandheekunde. Op 7 formulieren was de betreffende vraag oningevuld gebleven, waaruit men geneigd is af te leiden dat zij eigener beweging hun keuze hebben bepaald.

Tandartsentekort

Aangezien de meningen over een tandartsentekort nog steeds verdeeld blijken, strekte de nieuwsgierigheid zich wederom uit naar het oordeel dienaangaande onder de nieuwelingen. Gevraagd werd of zij van oordeel waren dat er eerder een tekort dan een teveel is. De uitslag luidde vrijwel onverdeeld dat van een

tekort moest worden gesproken, al werd dit laatste in enkele gevallen nader aangevuld met „relatief”, „groot”, „volgens de statistiek”, tot „1980” en „men zegt”. Twee der ondervraagden hebben op dit punt verstek laten gaan.

Vrij beroep -dienstverband

Ook bij de jongste lichter tandheekkundige studenten gaat in overgrote meerderheid de wens uit naar de zelfstandige uitoefening. Van de mannelijke eerstejaars te Groningen waren er 2 die aan een werkzaamheid in dienstverband de voorkeur gaven, terwijl 2 anderen géén voorkeur aan de dag legden. Ook te Utrecht waren er 2, die voor beide te vinden waren. Eén bleek nu reeds zijn hart aan de marine te hebben verpand, een ander lichte een functie als bedrijfs-tandarts wel toe.

Onder de vrouwelijke studenten waren zowel te Groningen als te Utrecht 4 meisjes geporteerd voor een latere functie bij de schooltandverzorging. Twee resp. 6 gaven aan de zelfstandige werkzaamheid de voorkeur, één was voor beide vormen te vinden.

Overziet men het geheel der uitkomsten, dan wijkt het oordeel van de nieuwe student over de toekomst waarvoor hij geopteerd heeft, niet in belangrijke mate af van dat zijner voorgangers.

P. H. BUISMAN

SOCIALE TANDHEELKUNDE

KWETSBAARHEID VAN DE PULPA EN GEBITSZORG

Wanneer er in de tandheekkundige literatuur één thema is, waarin tot uiting komt, hoezeer in de loop der jaren een mechanisch-technische denkwijze terrein heeft moeten afstaan aan meer biologische inzichten, dan is het wel dat van de zorg om het behoud van de gezonde pulpa.

Legio is het aantal onderzoekingen en dus ook publicaties, die tot dit doel verbeteringen in de methoden van de tandbehoudkunst beogen. Want de onderzoekers geven er zich thans ten volle rekenschap van, dat elke fase in de conserverende behandeling – ongeacht of het de caviteitspreparatie dan wel het aanbrennen van medicamenten, vulmaterialen of onderlagen betreft – op een of andere wijze een nadelige invloed op de pulpa kan uitoefenen. Alom zoekt men dus naar middelen om die schade tot een minimum te beperken. Van welke aard deze middelen ook zijn, vast staat wel dat zij altijd een maximum aan behoedzaamheid, hygiëne en accuratesse van de practicus vergen.

De praktijk leert steeds weer dat grondige bezinning op dit thema verre van overbodig is. De mogelijkheden die het publiek – met name in het kader van de sociale tandheekkunde – tegenwoordig worden geboden, zijn, tezamen met de